

27. helluntain jälkeinen viikko, perjantai

Päivän epistola

(2. Tim. 1: 1 – 2, 8 – 18)

”Paavali, Kristuksen Jeesuksen apostoli Jumalan tahdosta, sen lupauksen mukaisesti, jonka olemme saaneet elämästä Kristuksen Jeesuksen yhteydessä, tervehtii rakasta poikaansa Timoteusta. Isän Jumalan ja Herramme Jeesuksen armo, laupeus ja rauha sinulle! Älä siis häpeä todistaa Herrastamme äläkä häpeä minua, joka olen hänen takiaan vangittuna, vaan kärsi sinäkin vaivaa evankeliumin vuoksi. Siihen saat voimaa Jumalalta. Hän on meidät pelastanut ja kutsunut pyhällä kutsullaan, ei meidän tekojemme perusteella vaan oman päätöksensä ja armonsa mukaisesti, jonka hän jo ennen aikojen alkua soi meille antamalla meille Kristuksen Jeesuksen ja joka nyt on tullut julki, kun meidän Vapahtajamme, Kristus Jeesus, on ilmestynyt. Hän on kukistanut kuoleman ja tuonut valoon elämän ja katoamattomuuden lähettämällä maailmaan evankeliumin. Sen kuuluttajaksi, apostoliksi ja opettajaksi minut on asetettu. Siksi minä saan kärsiä tätä kaikkea. En silti häpeä, sillä tiedän, keneen uskon, ja olen varma siitä, että hän kykenee varjelemaan sen, mikä on minun haltuuni uskottu, aina tulemisensa päivään asti. Pidä esikuvanasi niitä terveitä opetuksia, jotka olet minulta kuullut, ja säilytä se usko ja rakkaus, jonka Kristus Jeesus saa aikaan. Pidä meissä asuvan Pyhän Hengen avulla tallessa se hyvä, mikä on uskottu haltuusi. Niin kuin tiedät, Aasian maakunnassa kaikki ovat luopuneet minusta, heidän joukossaan Fygelos ja Hermogenes. Herra osoittakoon laupeutta Onesiforoksen perheelle, koska hän on usein minua rohkaissut eikä ole hävennyt minua, vaikka olen vankina. Roomaan tultuaan hän päinvastoin ryhtyi tarmokkaasti etsimään, kunnes löysi minut. Osoittakoon Herra hänelle laupeutta tulemisensa päivänä! Ja kuinka paljon hän auttoi minua Efesoksessa, sen tiedät sinä parhaiten.”

Tämä alkutervehdys vastaa Paavalin kirjeiden alkutervehdysten tapaa. Paavalin toiminta on osa Jumalan pelastussuunnitelmaa. ”Sen lupauksen mukaisesti, jonka olemme saaneet elämästä” toistuu laajemmin Paavalin kirjeessä Titukselle (Tit. 1: 2 – 3). ”Elämästä Kristuksen Jeesuksen yhteydessä” tarkoittaa sitä elämää, mitä vietetään kristillisessä yhteisössä. ”Rakasta poikaansa Timoteusta” kertoo Paavalin ja Timoteuksen läheisestä suhteesta.

”Älä siis häpeä todistaa Herrastamme äläkä häpeä minua” antaa Timoteuksen toiminnan esikuvaksi Paavalin toiminnan ”todistaa Herrasta”. ”Hän on meidät pelastanut” viittaa tapahtumana Kristuksen kuolemaan. Pelastus ja kutsu perustuu Jumalan armoon ja rakkauteen. Yleensä Paavali näkee pelastuksen tulevana tapahtumana. Meitä ei pelasta meidän omat tekomme, vaan Jumala ”antamalla

meille Kristuksen Jeesuksen”. Päätös Kristuksen pelastavasta toiminnasta oli tehty ”jo ennen aikojen alkua”. ”Hän on kukistanut kuoleman” vastaa ortodoksisen kirkon pääsiäistroparin sanomaa. Se pitänee ymmärtää ehdollisena, sikäli kuin ihminen vastaanottaa Kristuksen. Lähetyskirjeessään korinttolaisille Paavali kirjoittaa: ”Vihollisista viimeisenä kukistetaan kuolema” (1. Kor. 15: 26), joka selkeästi viittaa viimeisiin aikoihin. Paavali on asetettu kuuluttamaan evankeliumia. ”Minun haltuuni on uskottu” merkitsee talletusta, jonka Paavalin pitää säilyttää ja siirtää eteenpäin. Se tarkoittaa oikeaa opetusta.

Tässä kohdassa on myös mahdollisuus ajatella toisella tavalla. ”Sillä tiedän, keneen uskon” voi tarkoittaa, että Paavali uskoo Timoteukseen ja tämän tekstin myöhempään lukijaan. Teksti: ”hän kykenee varjelemaan sen, mikä on minun haltuuni uskottu” voidaan ymmärtää myös muodossa ”minkä minä olen uskonut hänen haltuunsa”. Tulemisensa päivä tarkoittaa Kristuksen toista tulemistä.

Kristuksen tehtävästä kirjoitti apostolisten isien joukkoon luettu Barnabas. Hän käsitteli Kristuksen kärsimystä ja kuolemaa seuraavasti: ”Jos Herra on alistunut kärsimään meidän tähtemme, vaikka hän on maailmankaikkeuden Herra, jolle Jumala sanoi maailman luomisen yhteydessä: Tehkäämme ihminen kuvanksemme, kaltaiseksemme, mitenkä hän on alistunut kärsimään ihmisten käsissä? Oppikaa tämä. Profeetoilla oli armolahjansa häneltä, ja he ennustivat hänestä. Ja kun hänen kerran täytyi ilmaantua lihassa, jotta hän kukistaisi kuoleman ja antaisi näytteen kuolleitten ylösnousemuksesta, hän alistui siihen. Toisaalta hän teki sen täyttääkseen isille annetun lupauksen, toisaalta valmistamalla itse itselleen uuden kansan osoittaakseen vielä maan päällä ollessaan, että hän itse pantuaan toimeen ylösnousemuksen tulee toimittamaan tuomion” (Barn. 5: 5 – 7).

Timoteuksen tulee säilyttää Paavalin hänelle antama terve opetus ja myös Kristuksen antama usko ja rakkaus. Kirkon alkuaikoina nähtiin traditioon samanarvoisina kuuluvaksi niin apostolien suullinen kuin kirjallinen opetus. Pyhä Henki auttaa Timoteusta (ja meitä) säilyttämään oikein tradition.

Paavali kirjoittaa ”Aasian maakunnassa kaikkien luopuneen” hänestä. Aasian maakunta tarkoittaa Rooman provinssia, Vähä-Aasiaa. Nimeltä hän mainitsee Fygeloksen ja Hermogeneksen. Muualla Uudessa testamentissa heitä ei mainita. Myönteisenä henkilönä Paavali mainitsee perheellisen Onesiforoksen. ”Osoittakoon Herra hänelle laupeutta tulemisensa päivänä” voi tarkoittaa, että hän oli jo kuollut Paavalin kirjoittaessa tätä tekstiä. Tässä on kirjallisessa muodossa esirukous edesmenneen Onesiforoksen puolesfta. Ensimmäinen sana Herra tarkoittaa todennäköisesti Kristusta. Nykyisessä

suomennoksessa ei ole alkuperäistekstin mukaisesti kahta ”Herra -sanaa”, niin kuin alkuperäistekstissä ja vanhassa suomennoksessa on. Toinen Herra tarkoittaisi Jumalaa.

Päivän evankeliumi

(Luuk. 19: 12 – 28)

”Herra esitti seuraavan vertauksen: ”Ylhäinen mies lähti matkalle kaukaiseen maahan saadakseen siellä nimityksen kuninkaaksi ja palatakseen sitten takaisin. Hän kutsui luokseen kymmenen palvelijaansa, antoi heille kullekin kultarahan ja sanoi: ”Käyttäkää näitä parhaanne mukaan, kunnes minä palaan.” Hänen maanmiehensä kuitenkin vihasivat häntä ja lähettivät hänen peräänsä lähetystön sanomaan: ”Me emme tahdo sitä miestä kuninkaaksemme.” ” Mies palasi maahansa kuninkaana. Tultuaan hän kutsutti palvelijat luokseen kuullakseen, kuinka tuottavasti kukin oli saamaansa rahaa käyttänyt. Ensimmäinen tuli hänen eteensä ja sanoi: ”Herra, antamasi kultaraha on tuottanut kymmenen lisää.” Kuningas sanoi hänelle: ”Mainiota! Olet hyvä palvelija. Koska aivan vähässäkin olet ollut uskollinen, saat hallintaasi kymmenen kaupunkia.” Toinen tuli ja sanoi: ”Herra, antamasi kultaraha on tuottanut viisi kultarahaa.” Hänelle kuningas sanoi: ”Sinut minä panen hallitsemaan viittä kaupunkia.” ”Mutta kun seuraava palvelija tuli, tämä sanoi: ”Herra, tässä on antamasi kultaraha. Olen säilyttänyt sitä liinaan käärittynä. Minä pelkäsin sinua, koska olet armoton mies. Sinä otat, mitä et ole talteen pannut, ja leikkaat, mitä et ole kylvänyt.” Kuningas sanoi hänelle: ”Omien sanojesi mukaan minä sinut tuomitsen. Sinä kelvoton palvelija! Sinä siis tiesit, että minä olen armoton mies, että otan, mitä en ole talteen pannut, ja leikkaan, mitä en ole kylvänyt. Mikset sitten vienyt minun rahaani pankkiin, niin että olisin palattuani voinut nostaa sen korkoineen?” ”Kuningas sanoi vieressään seisoville miehille: ”Ottakaa häneltä raha pois ja antakaa se sille, jolla on kymmenen kultarahaa.” He sanoivat: ”Herra, hänellä on jo kymmenen kultarahaa.” Mutta hän jatkoi: ”Jokaiselle, jolla on, annetaan, mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin, mitä hänellä on. Mutta nuo viholliseni, jotka eivät tahtoneet minua kuninkaakseen – tuokaa heidät tänne ja teloittakaa heidät minun edessäni.” Tämän sanottaan Jeesus lähti toisten edellä nousemaan Jerusalemiin vievää tietä.”

Sama kertomus hieman toisenlaisessa muodossa on Matteuksella (Matt. 25: 14 – 30). Markus näyttää viittaavan siihen lyhyesti (Mark. 13: 34). Vertaus on kerrottu todennäköisesti Jerikossa ja kuulijoina oli kansaa ja Jeesuksen vastustajia. Vertaus on kerrottu tullimies Sakkeuksen kodin tapahtumien yhteydessä (kertomus Sakkeuksesta: Luuk. 19: 10, jae, joka yhdistää Sakkeuksen kodin tapahtumat ja tämän vertauksen: Luuk. 19: 11).

Tässä vertauksessa Jeesus käytti nähtävästi todellista historiallista tietoa ”kuninkaan matkasta”. Archelaus meni Roomaan 4 e.Kr varmistukseksi, että hän perii isänsä Herodeksen valtaistuimen. Juudeasta lähti valtuuskunta vastustamaan tätä aietta.

Vertauksen avulla Jeesus tuo esille uuden näkökulman Jumalan valtakuntaan pääsemiseksi. Jumalan valtakuntaan ei päästä ilman uskoa ja toimintaa. Kuninkaan lähtö ”matkalle” tarkoittaa Jeesuksen kärsimystä, kuolemaa ja ylösnousemusta, Hänen poissaoloaan ihmisten joukosta Hänen ollessaan haudassa. Jeesuksen vastustajat ovat niitä, jotka vertauksessa ilmoittivat: ”Me emme tahdo sitä miestä kuninkaaksemme. Muistaen Jeesuksen kohtalon Jerusalemissa tulee ymmärretyksi kuninkaan vaatimukset palvelijoilleen ja vastustajilleen. Nämä ovat Israelin uskonnollisia johtajia. Nyt kannattaa huomata, miten eri ryhmät suhtautuivat Jeesukseen Jerusalemissa.

Jeesukselle uskolliset palkitaan moninkertaisesti. Kertomuksesta ilmenee, että ei ole mitään turvallista toimintatapaa. Kaksi ensin palkittua ottivat riskin toimiessaan. Kolmas tiliä tehnyt oli pelosta kuin halvaantunut, eikä kyennyt toimimaan. Hän ei ollut uskollinen, hän ei tuottanut hedelmää.

Kertomuksen kultarahat pitää ymmärtää erilaisina kykyinä tai ominaisuuksina, mitä ihmisillä on. Opettamisen kyvyn omaavan on opetettava, lohduttajan lohdutettava, varakkaan autettava jne. Emme saa olla laiskoja. Meidän on tunnistettava itsessämme olevat mahdollisuudet ja käytettävä niitä. Ne ovat erilaisia eri ihmisillä.

Varhainen kirkko tulkitessaan tätä kertomusta ymmärtää kertomuksen palvelijoina myös erityisesti Kirkon papiston. Papisto on saanut vihkimyksessä Pyhän Hengen armon, jonka avulla heidän on toimittava. Jumalan edessä he vastaavat omasta toiminnastaan.

Kertomuksessa kuninkaan vastustajia odotti teloitus. Se tarkoittaa hengellistä kuolemaa, eroa Jumalasta, poissaoloa Jumalan valtakunnasta. Koko kertomus korostaa Kristuksen merkitystä, niin elämän antajana (pääsy Jumalan valtakuntaan) kuin kuoleman tuojana niille, jotka eivät vastaanota Hänen sanomaansa.